

Силабус курсу:

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	бакалавр
<i>Спеціальність:</i>	029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
<i>Рік підготовки:</i>	2
<i>Семестр викладання:</i>	весняний
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	5
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

д-р культурології, проф., Смоліна Ольга Олегівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри філософії, культурології та інформаційної діяльності

посада

smolina@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-099-349-
24-55

телефон

Skype:
live:.cid.b94b29c203ce7618

месенджер

324 ГК, за

розкладом

консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою викладання дисципліни «Теорія та історія культури» є засвоєння фундаментальних проблем теорії культури й мистецтва в світлі системного підходу, який передбачає осмислення мистецтва у зв'язку з семіотикою, естетикою, культурною антропологією, філософією культури, психологією художньої творчості тощо.

Курс може бути корисним здобувачам ВО в галузях знань «03 Гуманітарні науки», «02 Культура і мистецтво», а також спеціалістам у всіх галузях наук для набуття загальнокультурного рівня освіченої людини.

Результати навчання:

Знати: філософські, культурологічні та мистецтвознавчі підходи до розуміння мистецтва; зміст поняття «художній образ», специфіку його прояву в різних видах мистецтва та в різні культурні епохи; періодизацію європейського мистецтва, його провідні стильові тенденції; філософське розуміння специфіки художнього процесу.

Вміти: кваліфіковано сприймати та аналізувати твори мистецтва; професійно вести дискусії з проблем культури та мистецтва, аргументовано розкривати сутність напрямів та конкретних творів мистецтва з давнини до сьогодення та їхній вплив на світовідчуття людини.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання та уявлення з дисциплін «Історія України і української культури» та курсу історії філософії з Античності до сьогодення.

Мета курсу (набуті компетентності)

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. Здатність до кваліфікованого сприйняття, аналізу та інтерпретації видів, напрямів та творів мистецтва
2. Здатність до компаративного аналізу різних напрямків та видів мистецтва.
3. Здатність розмежовувати суб'єктивні складові суджень про види та твори мистецтва від об'єктивних і аргументованих, надавати перевагу останнім.
4. Здатність співвідносити різні види мистецтва та встановлювати їх особливості та роль у суспільстві.
5. Здатність оцінювати і аргументувати значення і місце вітчизняного мистецтва у світовому мистецтві.
6. Здатність орієнтуватися в основних напрямках та тенденціях сучасного мистецтва.
7. Здатність ефективно застосовувати загально-гуманітарні та філософські знання для більш глибокого осягнення мистецтва.
8. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, що стосуються мистецтва.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Філософія та ідеал. Ідеал людини та естетичний ідеал	денна 2/0/2 заочна 0,3/0/0,3	Філософське вчення про ідеал. Ідеалізація та її результат. Місце ідеалу в системі культури. Ідеал як регулятор діяльності. Формування ідеалу. Реалізація ідеалу. Зміна ідеалів та переоцінка цінностей. Естетичний ідеал та його особливості. Виразність, краса, гармонія, пропорційність, ритм. Природа краси та її різновиди. Проблема критерію прекрасного. Відносність краси.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2.	Емоції в художній діяльності	денна 2/0/2 заочна 0,3/0/0,3	Народження задуму. Природа та ієрархія людських переживань. Природа та роль переживань у художній діяльності. Емоційне ставлення до об'єкта. Специфіка художніх емоцій. Співпереживання та естетичне почуття.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3.	Художній образ як виразна умоглядна модель	денна 2/0/2 заочна 0,3/0/0,3	Побудова і природа художнього образу. Художня діяльність та її основні процедури. Вибір гештальту і поява композиції. Символічний характер художнього образу. Розвиток художнього моделювання. Художня діяльність та її основні процедури. Матеріалізація художнього образу. Художній твір як виразна матеріальна модель. Природа художнього твору. Взаємодія образу і матеріалу. Специфіка художнього образу окремих видів мистецтва	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
4.	Основні стильові тенденції в мистецтві з погляду філософії	денна 4/0/4 заочна 0,5/0/0,5	Стиль і смак. Значення аналізу художніх стилів для розуміння сутності мистецтва. Філософія мистецтва Давньої Греції. Ренесансний естетичний ідеал і ренесансний естетичний метод. Ман'єристичний ідеал і метод. Бароковий ідеал і метод. Класицистичний ідеал і метод. Романтичний ідеал і метод. Реалістичний ідеал і метод. Символістичний ідеал і метод. Імпресіоністичний ідеал і метод. Експресіоністичний ідеал і метод. Конструктивістський ідеал і метод. Сюрреалістичний ідеал і метод. Абстракціоністський ідеал і метод.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
5.	Розуміння мистецького твору	денна 2/0/2 заочна 0,3/0/0,3	Оцінка художнього твору. Судження і дія смаку. Природа естетичної оцінки та її різновиди. Розвиток способів естетичної оцінки. Суперечливість естетичної оцінки. Оцінка і розуміння. Природа художнього розуміння. Розвиток художнього розуміння. Проблема однозначності художньої інтерпретації. Художній процес і проблема ідеалу.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
6.	Специфіка художнього процесу з точки зору	денна 2/0/2	Есхатологія та апокаліптика. Суспільство як дисипативна система. Супер-відбір як	

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	філософії	заочна 0,3/0/0,3	рушійна сила історії. Самоорганізація культури та закон диференціації й інтеграції ідеалів. Біфуркаційне дерево стильових тенденцій в історії мистецтва. Абсолютний художній твір як суператтрактор. Абсолютний твір і абсолютні краса. Загадка й сенс світової історії.	

Рекомендована література

Основна

1. Адорно В. Теодор. Эстетическая теория / Пер. с нем. А. В. Дранова. М. : Республика, 2001. (Философия искусства). 527 с.
2. Бранский В.П. Искусство и философия. М. : Янтарный сказ, 1999. 704 с.
3. Тен И. Философия искусства / общ. ред. и послесл. А.М.Микши; вступ. ст. П.С.Гуревича. М. : Республика, 1996. 351 с.
4. Лотман Ю. М. Статьи по семиотике культуры и искусства / предисл. С. М. Даниэля ; сост. Р. Г. Григорьева . СПб. : Акад. проект, 2002. 543 с.
5. Лотман Ю. М. Семиосфера. СПб. : Искусство, 2004. 704 с.
6. Потебня А. А. Эстетика и поэтика. М. : Искусство, 1976. 613 с.
7. Философия культуры. Становление и развитие / под редакцией М.С.Кагана, Ю.В.Перова, В.В.Прозерского, Э.П.Юровской. СПб. : Лань, 1998. 448 с. URL: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Fil_Kult/
8. Щедровицкий Г. П. Избранные труды. М. : Шк. культур. политики, 1995. 759 с.

Додаткова

9. Вишпер Б.Р. Введение в историческое изучение искусства. М. : Изд-во В.Шевчук, 2015. 368 с.
10. Всеобщая история искусств в 6 т. URL: http://artyx.ru/books/c0049_1.shtml
11. Гатальська С.М. Філософія культури. Підручник. К. : Либідь, 2005. 328 с.
12. Гуревич П. Философия культуры. М.: Nota bene, 2000. 352 с. URL: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/gurevich/index.php
13. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств. В трех выпусках. 1985-1993.
14. Евин И.А. Искусство и синергетика. М. : Либроком, 2014. 208 с.
15. Каган М.С. Философия культуры. СПб., 1996.
16. Зиммель Г. Конфликт современной культуры // Зиммель Г. Избранное: в 2 т. Т.2. М., 1996.
17. Петров В.М. Количественные методы в искусствознании. М. : Академический проект, Фонд «Мир», 2004. 432 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	18
Тести	24
Індивідуальні завдання	18
Заліковий тест	40
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів ВО

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90-100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути зараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.